

Sygn. akt I A Ca 449/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 października 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący	:	SSA Beata Wojtasiak
Sędziowie	:	SA Małgorzata Dołęgowska (spr.) SA Elżbieta Borowska
Protokolant	:	Diana Dajnowicz

po rozpoznaniu w dniu 16 października 2013 r. w Białymstoku

na rozprawie

sprawy z powództwa **E. H.**

przeciwko **B. K.**

o ochronę dóbr osobistych i zadośćuczynienie

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Suwałkach

z dnia 21 grudnia 2012 r. sygn. akt I C 664/12

I. oddała apelację;

II. zasądza od pozwanej na rzecz powódki 720 złotych tytułem zwrotu kosztów instancji odwoławczej.

UZASADNIENIE

>

Pozwana wniosła o oddalenie powództwa na koszt powódki.

Wyrokiem z dnia 21 grudnia 2013 r. Sąd Okręgowy w Suwałkach uwzględnił powództwo, nakazując pozwanej aby zamieściła na portalu internetowym (...) oświadczenie następującej treści: „W związku z moimi wypowiedziami o tym, że >

Sąd ustalił, że E. H. w dniu 1 września 2000 r. została zatrudniona w Gimnazjum nr (...) w G. na stanowisku nauczyciela religii i pracowała tam do końca czerwca 2007 r. Podstawą nawiązania stosunku pracy było skierowanie K. Biskupiej

Diecezji (...) do nauczania religii rzymskokatolickiej w gimnazjum, w oparciu o udzieloną powódce misję kanoniczną z dnia 16 sierpnia 2000 r. Od 2006 r. dyrektorem tej szkoły jest pozwana B. K..

W dniu 3 marca 2008 r. miała miejsce hospitacja lekcji religii prowadzonej przez E. H., o której została wcześniej uprzedzona przez wicedyrektora szkoły – J. Ż. (1). Brali w niej udział w/w wicedyrektor szkoły, a także A. G. - wizytator katechetyczny Diecezji (...), B. P. – dyrektor Wydziału Katechetycznego oraz proboszcz parafii św. L. w G. – M. K.. Lekcja została oceniona negatywnie. E. H. zarzucono brak należytego przygotowania lekcji pod względem merytorycznym i metodycznym oraz brak uczestnictwa powódki w życiu parafialnym. W rozmowie pohospitacyjnej wykazała ona ponadto brak szacunku dla wizytatorów. Nie wniosła jednak zastrzeżeń, co do terminu hospitacji.

W dniu 30 maja 2008 r. B. K. wystosowała do Wydziału Katechetycznego (...) K. Diecezjalnej pismo, w którym zwróciła się z prośbą o przeanalizowanie zasadności zatrudnienia powódki na stanowisku nauczyciela religii z uwagi na budzącą zastrzeżenia jej postawę moralną. W dniu 12 czerwca 2008 r. (...) K. Diecezjalna poinformowała E. H. i dyrekcję Gimnazjum o zamiarze zwolnienia powódki z misji kanonicznej do nauczania religii z dniem 31 sierpnia 2008 r., co też ostatecznie nastąpiło. Pismem z dnia 8 sierpnia 2008 r. E. H. została poinformowana przez swojego pracodawcę, że z dniem 31 sierpnia 2008 r. jej stosunek pracy ustaje z mocy prawa, bowiem utraciła uprawnienia do nauczania religii, zaś do zajmowania innego stanowiska nie posiada uprawnień.

W dniu 18 czerwca 2008 r. zauważono, że w aktach osobowych E. H. znajduje się kserokopia misji kanonicznej. Dokument ten wzbudził wątpliwość dyrektorki szkoły, z uwagi na skreślenia w jego treści. Mimo stosownego wezwania powódka nie przedstawiła pracodawcy oryginału tego dokumentu. W rozmowie telefonicznej z pracownikiem K. Diecezjalnej w E. pozwana została poinformowana o braku w dokumentacji informacji o udzieleniu misji kanonicznej E. H..

Postanowieniem z dnia 6 grudnia 2008 r. (nr 2 Ds. 927/08) Prokurator Rejonowy w Olecku ostatecznie odmówił wszczęcia wnioskowanego przez pozwaną dochodzenia w sprawie przerobienia w/w dokumentu misji kanonicznej z dnia 16 sierpnia 2000 r. dot. skierowania E. H. do nauczania religii w Gimnazjum nr (...) w G., tj. o czyn z art. 270 § 1 k.k. – wobec braku znamion czynu zabronionego.

B. K. na jednej z rad dyrektorów szkół powiedziała dyrektorowi Gimnazjum nr (...) w G. o podrobieniu przez E. H. misji kanonicznej, w konsekwencji czego zabronił on swojej pracownicy E. M. wpisania E. H. wraz z mężem na listę gości zabawy sylwestrowej, organizowanej w jego szkole.

Podczas wizyty w Kuratorium (...) w O. Delegaturze w E. E. H. została wezwana przez pracownicę tego kuratorium A. D. do gabinetu na rozmowę, w trakcie której poinformowała ją, iż wie od B. K. o podrobieniu przez nią misji kanonicznej.

B. K. również podczas zakupów w sklepie (...) w G. mówiła osobie jej towarzyszącej o zwolnieniu E. H. za podrobienie dokumentu misji oraz o jej problemie alkoholowym.

W 2010 r. powódka była zarejestrowana w Urzędzie Pracy jako osoba bezrobotna. W związku z tym została poinformowana o wolnym miejscu pracy w Ośrodku (...) w G.. Nie została tam jednak wówczas zatrudniona. Dyrektor tej placówki S. D. (1) posiadał bowiem od B. K. informację o podrobieniu przez nią dokumentów oraz o problemie alkoholowym. Ostatecznie w sierpniu 2011 r. E. H. podjęła pracę w w/w Ośrodku, po rekomendacji jej osoby przez M. S..

Informacje o podrobieniu przez E. H. dokumentu misji kanonicznej, a także o jej problemie z alkoholem dotarły również do W. P. – byłej pracownicy gimnazjum nr (...) w G., która powzięła je od pedagoga szkolnego z G. – pani J.. Wiadomość tę pani J. uzyskała od dyrektora szkoły, w której jest zatrudniona, który z kolei wiedział o tym od byłej pracodawczyni E. B. K..

Powódka czuła się wykluczona ze środowiska pedagogicznego na skutek działań B. K..

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał, że powództwo zasługiwało na częściowe uwzględnienie.

W ocenie Sądu, nie została udowodniona okoliczność, iż B. K. przy uczniach i nauczycielach podważała kompetencje powódki jako nauczyciela, czy pedagoga. Powódka wykazała natomiast, że pozwana rozpowszechniała wśród osób trzecich: znajomej w sklepie (...), dyrektorów na radzie dyrektorów, pracowników kuratorium oświaty i dyrektora innej placówki dydaktycznej – S. D. (1), informację o podrobieniu przez nią dokumentu misji kanonicznej i nadużywaniu alkoholu, co stanowi naruszenie jej dobrego imienia i czci. Potwierdzają to bowiem zeznania nie tylko powódki i jej męża W. H., ale także przesłuchanych w niniejszej sprawie świadków M. S., T. S., H. M., K. D. i W. P., które Sąd uznał za wiarygodne. Jednocześnie pozwana, na której, zgodnie z art. 24 k.c., spoczywał ciężar obalenia bezprawności swojego działania, nie zdołała tego uczynić, gdyż nie wykazała, by głoszone przez nią na temat powódki powyższe informacje były prawdziwe. Sąd wskazał, że organy ścigania odmówiły wszczęcia dochodzenia w sprawie o sfalszowanie dokumentu misji z art. 270 k.k., uzasadniając swą decyzję brakiem znamion czynu zabronionego. Okoliczność nadużywania alkoholu przez powódkę także nie została w żaden sposób udowodniona.

Brak bezprawności działania pozwana wykazała natomiast odnośnie treści pisma skierowanego do kurii w zakresie w jakim poinformowała o niespełnianiu przez powódkę podstawowych wymogów moralno – etycznych do nauczania i wychowywania młodzieży w duchu chrześcijańskim i katolickim. W ocenie Sądu wykonywała ona w ten sposób swój obowiązek jako dyrektora szkoły, wynikający pośrednio m.in. z art. 9 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2006 r., Nr 97, poz. 674). Podkreślenia wymaga przy tym, że zastrzeżenia do pracy powódki i jej postawy jako katechетки miała nie tylko pozwana, jako jej przełożona, ale również księża uczestniczący w lekcji hospitacyjnej, czego powódka nie kwestionowała.

Mając więc na względzie zakres udowodnionego naruszenia dóbr osobistych – dobrego imienia i czci powódki w związku z rozpowszechnianiem nieprawdziwych informacji o podrobieniu przez nią dokumentu misji i posiadany problem alkoholowy, Sąd udzielając ochrony prawnej jej roszczeniu o złożenie określonego oświadczenia, nakazał pozwanej przeprosić powódkę poprzez złożenie oświadczenia o treści adekwatnej do stwierdzonych naruszeń, o czym orzekł na podstawie art. 24 § 1 zd. 1 i 2 w zw. z art. 23 k.c..

Zważywszy, iż powódka udowodniła bezprawność zachowania pozwanej oraz winę po jej stronie w oparciu o art. 24 § 1 zd. 3 w zw. z art. 23 k.c. w zw. z art. 448 k.c. Sąd uwzględnił roszczenie powódki o zapłatę zadośćuczynienia do kwoty 5.000 zł z należnymi odsetkami ustawowymi od dnia uprawomocnienia się wyroku. Na wysokość zasądzonej kwoty miały wpływ dotkliwość skutków naruszenia dóbr osobistych doznanych przez powódkę, a mianowicie wykluczenie jej ze środowiska oraz rodzaj chronionego dobra – dobre imię.

O kosztach Sąd orzekł na podstawie art. 100 k.p.c.

Pozwana wniosła apelację od powyższego wyroku, zaskarżając go w całości i zarzucając mu:

1. naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. przez dokonanie wybiórczej i dowolnej, a nie swobodnej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, w szczególności przez danie wiary zeznaniom świadków M. S., T. S. oraz współmałżonka powódki – W. H. (2) i obdarzenie ich oceną obiektywnych, w sytuacji gdy świadkowie ci mieli osobiste powody, aby zeznawać na niekorzyść pozwanej;
2. sprzeczność ustaleń sądu z zasadami doświadczenia życiowego i logiki. Fakt, iż nie wszczęto przeciwko powódce postępowania karnego o sfalszowanie dokumentów i posługiwanie się takowymi dokumentami nie przemawia za tym, iż powódka tego nie uczyniła. Wyłącznie powódce zależało na posługiwaniu się dokumentem misji. Nie było żadnych racjonalnych podstaw do twierdzenia, że ktoś inny – z wyłączeniem powódki – miałby interes w sfalszowaniu lub przerobieniu dokumentu misji w szczególności dotyczy to pozwanej;
3. oparcie stanu faktycznego na twierdzeniach, z których nigdzie nie wynika wprost, że to pozwana rozpowszechniała o powódce nieprawdziwe informacje, w szczególności zaś na twierdzeniach typu „mówiło się”.

Wniosła o zmianę zaskarżonego orzeczenia i oddalenie powództwa oraz zasądzenie od powódki na jej rzecz kosztów postępowania w sprawie, w tym kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje, według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja nie była uzasadniona.

Pozwana wywodziła zasadność swojej apelacji z uchybień proceduralnych Sądu w zakresie dowolnej oceny materiału i będących jej konsekwencją błędnych ustaleń faktycznych, iż rozpowszechniała ona nieprawdziwe informacje o sfalszowaniu przez powódkę dokumentu misji i posiadanym przez nią problemie alkoholowym. Podnosiła przy tym, że Sąd winien obdarzyć walorem wiarygodności jej zeznania złożone w charakterze strony w trybie art. 299 k.p.c., zaś o braku możliwości zatrudnienia powódki we wskazywanym przez nią okresie po ustaniu stosunku pracy w kierowanej przez pozwaną szkole, świadczy raczej niski merytorycznie poziom nauczania.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, stanowisko pozwanej wyrażone w apelacji stanowi jedynie polemikę z argumentami Sądu Okręgowego zawartymi w uzasadnieniu wydanego wyroku. Sąd Apelacyjny aprobuje dokonaną przez Sąd pierwszej instancji ocenę zgromadzonego materiału dowodowego i poczynione ustalenia faktyczne. Tym samym nie podziela zarzutów uchybień procesowych oraz odnoszących się do ustaleń faktycznych będących podstawą rozstrzygnięcia.

Sąd Okręgowy nie dopuścił się naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. Wbrew stanowisku skarżącej, analizie i ocenie zostały poddane zeznania wszystkich świadków, a walor wiarygodności przypisany tym z nich, które w sposób logiczny były ze sobą zbieżne i uzupełniały się nawzajem. Tak ocenione zostały zeznania powódki, jej zeznającego w charakterze świadka męża W. H. (2) oraz M. S., T. S., H. M., K. D. i W. P.. Podnoszona przez B. K. okoliczność, iż świadkowie W. H. (2), M. S. i T. S. mieli osobiste powody, aby zeznawać na jej niekorzyść, w okolicznościach sprawy musiała zostać odrzucona. Po pierwsze z tego powodu, że w analogiczny sposób zeznawały H. M., K. D. i W. P., którym pozwana nie zarzucała braku wiarygodności, czy interesowności w zeznawaniu na korzyść powódki. Po wtóre należy wskazać, że idąc tokiem rozumowania pozwanej, w podobny sposób należałoby kwestionować wiarygodność świadków np. E. I. zatrudnionej w kadrach Gimnazjum Nr (...) J. Ż. – Wicedyrektora Gimnazjum (...) S. D. Dyrektora (...) w G., gdyż oni z kolei mieli osobisty interes w tym, aby zeznawać na korzyść pozwanej, a tym samym przeciwko powódce. Osoby te pozostają bowiem z służbowej zależności od pozwanej, jako ich pracodawcy, tudzież należą do środowiska, w którym pozwana funkcjonuje i zajmuje znaczącą pozycję. Sąd Okręgowy nie ograniczył się jednak do oceny zeznań świadków i stron przez pryzmat ich wzajemnych powiązań, chociaż te niewątpliwie także muszą być brane pod uwagę, lecz dokonał oceny poszczególnych dowodów w kontekście całokształtu materiału dowodowego, nie zaś poszczególnych jego elementów bez powiązania ze sobą. W ramach tej oceny zeznania pozwanej złożone w trybie art. 299 k.p.c. Sąd uznał za niewiarygodne, co logicznie i przekonująco uargumentował. Sąd Apelacyjny nie znajduje podstaw, by zakwestionować tę ocenę, dokonaną w granicach przyznanej sądowi swobody. W tym miejscu należy też wskazać, że świadkowie zeznający na korzyść powódki, wbrew zarzutowi pozwanej, nie podawali ogólnikowo, że „mówiło się” o rozpowszechnianiu przez pozwaną negatywnych informacji o powódce, lecz wskazywali konkretnie na źródła swojej wiedzy.

Reasumując powyższe, należy stwierdzić, że w orzecznictwie podkreśla się, że kwestionowanie dokonanej przez sąd oceny dowodów nie może polegać jedynie na zaprezentowaniu własnych, zadowalających dla skarżącego ustaleń stanu faktycznego, dokonanych na podstawie własnej, korzystnej dla niego oceny materiału dowodowego (tak: postanowienie SN z 10 stycznia 2002 r. sygn. II CKN 572/99, Lex nr 53136). Jeśli tylko z materiału dowodowego sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów i musi się ostać, choćby w równym stopniu, na podstawie tego materiału dawały się wysnuć wnioski odmienne. Jedynie wówczas, gdy brak jest logiki w wysnuwaniu wniosków ze zgromadzonego materiału dowodowego lub gdy wnioskowanie sądu wykracza poza reguły logiki formalnej albo, wbrew zasadom doświadczenia życiowego, nie uwzględnia jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo-skutkowych, to przeprowadzona

przez sąd ocena dowodów może być skutecznie podważona (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 28 maja 2013 r., VI ACa 1466/12, LEX nr 1342419).

Przechodząc do kolejnej, poniesionej w apelacji kwestii błędu w ustaleniach faktycznych, Sąd Apelacyjny zauważa, że na gruncie roszczeń z tytułu ochrony dóbr osobistych, art. 24 k.c. wprowadza domniemanie bezprawności naruszenia wskazanego przez uprawnionego dobra osobistego, co nakłada na dłużnika ciężar udowodnienia, co najmniej, że powstałe naruszenie nie było bezprawne. Stawianie przez skarżącą zarzutu Sądowi Okręgowemu, że poczynił błędne ustalenia faktyczne, gdyż okoliczność, że przeciwko powódce nie wszczęto postępowania karnego o sfalszowanie dokumentu misji i posługiwanie się tym dokumentem, nie oznacza, że nie dopuściła się ona tego czynu, nie prowadzi do zamierzonego przez pozwaną rezultatu, w postaci obalenia w/w domniemania. Podnoszony fakt jest irrelevantny dla rozstrzygnięcia sprawy. O ile bowiem można się zgodzić ze skarżącą, że odmowa wszczęcia postępowania karnego w omawianym zakresie nie dowodzi faktu, że powódka misji nie sfalszowała i się nią nie posługiwała, o tyle okoliczność ta nie dowodzi też tezy przeciwnej.

Finalnie należy wskazać, że pozwana wprawdzie wniosła apelację od całości wyroku Sądu Okręgowego, a zatem również co do części zasądzającej od niej na rzecz powódki kwotę 5.000 zł z tytułu zadośćuczynienia, jednak nie sformułowała w tym zakresie żadnych zarzutów kwestionujących uwzględnienie roszczenia co do zasady, jak i co do wysokości. W tej sytuacji, Sąd Apelacyjny, który orzekając w granicach apelacji, nie jest związany przedstawionymi w niej zarzutami dotyczącymi naruszenia prawa materialnego, albo brakiem takich zarzutów, wiąza go natomiast zarzuty dotyczące naruszenia prawa procesowego (por. uchwałę składu siedmiu sędziów SN z dnia 31 stycznia 2008 r., III CZP 49/07, OSNC 2008, nr 6, poz. 55, LEX 341125), po ponownym rozpoznaniu sprawy, nie znalazł podstaw do korekty wyroku Sądu Okręgowego także w tym zakresie.

Mając na względzie powyższe, Sąd Apelacyjny uznając apelację za niezasadną, oddalił ją w oparciu o art. 385 k.p.c. O kosztach postępowania w instancji odwoławczej orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z § 11 ust. 1 pkt 2, § 13 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348 z późn. zm.).